

בעזה"ת

מגילת ספר דברות שמואל

פסקי הלכה

וחידושי תורה

עובדות והנהגות

ששמעתי ממרן הגר"ש אויערבאך זצוק"ל

בין השנים תשל"ז - תשמ"ז

ונכתבו סמוך לשמיעתן

פעיה"ק ירושלים תובכ"א

שנת תשע"ט לפ"ק

כתובת:

אוריאל איזנטל

תאודור לביא רמות ג'

ירושלים

02-5865727

הקדמה

"אין עושין נפשות לצדיקים דבריהם הן הן זכרונן" (ירושלמי שקלים ב, ה)

זכה דורנו לעמודא דנהורא אשר שולח ממרום להאיר לארץ ולדרים עליה, רבינו הגדול בעל ה"דרכי שמואל" אשר היה יחיד ומיוחד בכל תחומי התורה ועבודת האלוקים – וכחד מקמאי, ואם באנו לתאר ולבאר עד היכן הדברים מגיעים יכלה הזמן והקולמוס והנייר, רק באנו בשורות מעטות לבאר פשרו של הספר וענינו.

בחדש אלול שנת תשל"א נחני ד' בדרך אמת לשיבה הקדושה ישיבת "תפארת אברהם" - כיום "זהב מרדכי" - איתרי, שם פגשתי לראשונה את מורי ורבי זצוק"ל שהיה אז כבן ארבעים שנה, ומני אז עד אחרית ימיו של רבנו הגדול התחממתי כנגד אורו ואשו הגדולה, התאבקתי בעפר רגליו, והייתי שותה בצמא את דבריו.

תקופה מיוחדת היתה לי לאחר נשואי, בין השנים תשל"ז – תשמ"ז, כאשר זיכני ד' לעסוק בהלכות עירובין נדה ושבט, והייתי פוקד את נוח ביתו לעיתים מזומנות – גם בזמנים לא שיגרתיים – והוא הקדיש לי שעות על גבי שעות להאציל עלי מזיו חכמתו, להאזין ולשמוע, ללון עמי בעומקה של הלכה, לרדת לשורשי הדברים, ולהוסיף לקח וסברא בסוגיות חמורות, ואת הדברים אשר שמעתי מרבינו הגדול באותן השנים עשיתים עטרה לראשי וקבעתים בספרי "מגילת ספר" אשר זיכני ד' להוציאם לאור עולם.

וכדרך הנכנס לקנות בשמים בחנותו של בשם שמתבשם מכל מיני הבשמים שבחנות ונקלט בו ריחם הטוב, כך הייתי זוכה בדרך אגב לשמוע דברי אלוקים חיים במגוון רב של נושאים נוספים, וכמו כן בימי חג ומועד שהיה ביתו ועד לחכמים – גדולי הת"ח אשר היו מתכנסים בביתו לשאת ולתת עמו בעניני דיומא – והוא כל רז לא אניס ליה והיה כמעין המתגבר, בכל הנושאים אשר היו עולים לדיון, ותמיד היה מתבל את הדברי תורה גם בקב חומטין של דברי אגדה ומוסר ויראת ד' המעוררים את הלבבות, וגם במסורות ועובדות מגדולי ישראל מדורות קודמים כפי שהיו מקובלים בידו.

ובשעתו העיר ד' את רוחי לתעד ולשמר את הדברים אשר ראו עיני וקלטו אוזני, וכמין ימא לטיגנא הייתי רושם את הדברים קרוב לצורה אשר נאמרו למזכרת למען יעמדו ימים רבים, ונשתמרו בידי עשרות עשרות של פרקים מעשרות פעמים אשר פקדתי את ביתו הגדול באותן השנים ומהזדמנויות נוספות.

טעם אותם הימים לא פג מקרבי ולא מש מזכרוני, וכעת כאשר לוקח אדוננו מעל ראשנו, אמרתי להוציא את הדברים לאור עולם בקונטרס אשר יקרא שמו בישראל "דברות שמואל" ודבריהם הן הן זכרוני, ואף שאין בדברים אלו בלבד ביטוי לדרכו הרחבה בלימוד הסוגיות החמורות שבש"ס על כל היקפן ועומקן, מאחר וברובן הן הערות קצרות ומקומיות, מ"מ גם בהן אפשר למצוא ביטוי לרוחב דעתו ולראייתו המיוחדת בכל נושא ונושא, ורוחו הגדולה חופפת גם עליהן, ומרגלית בכל מקום שהיא מרגלית שמה.

הדברים מובאים כפי שנכתבו בשעתו – למעט שינויים קלים אשר היו נצרכים למען ירוץ הקורא בו – אבל נצרך עמל רב ליטול את השמועות הרבות והמגוונות ולסדר אותן בסדר נכון, לבקר אותן, לציין את המקורות ומראי המקומות לדברים אשר נכתבו בסתם, לבדוק את אמיתותן, ולהפוך את הכל למגילת ספר.

ואינה ד' לידי איש חכם ונבון ברוך כשרונות ואשר רוח בו, המשכיל להבין רום ערכה של תורת רבינו הגדול, וטורח הרבה לעשות לה אוזנים, הרב הגאון ר' יעקב ליינר שליט"א, וזכור אותו האיש לטוב שעל ידו ובזכותו יוצאת מגילת ספר "דברות שמואל" לאור עולם במתכונתה הנוכחית, וההערות והצינונים בשולי העמוד שלו הן, כמו כן ערך מדור מיוחד בו ליקט והביא תמצית משמועותיו של רבינו הגדול אשר משוקעים בספרי "מגילת ספר" וסידר אותם לפי נושאים לתועלת המעינים, יהי ד' עמו להגדיל תורה ולהאדירה בכל מקצועות התורה כאוות נפשו הטהורה.

למותר לציין שהדברים נכתבו בשעתו לפני שנים רבות כפי הבנת הכותב וכראות עיניו, ולא היה סיפק בידי כעת לשוב ולדקדק וללבן את הדברים, וכמו כן יתכן שחלו שינויים בהכרעותיו במהלך השנים, ואם שגיתי באיזה פרטים עמי תלין משוגתי.

ואחתום בתפילה לנורא עלילה, יהי רצון שלא יבושו בי רבותי, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, ואזכה למצוא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

אוריאל איזנטל

בין פסח לעצרת תשע"ט

בן יכבד אב

לעילוי נשמת

אבי מורי היקר והצנוע
ר' חזקיהו יצחק דוד
ב"ר חיים זלמן הלוי
איזנטל ז"ל
מגזע חסידי קוצק

נקי כפים וישר דרך
רוח הבריות היתה נוחה הימנו
השכים והעריב לבתי כנסיות
היה חביב אצל מרן ראש הישיבה
מו"ר הגר"ש אויערבאך זצ"ל

נלב"ע שמחת תורה תשע"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

ונתתי להם בביתי ובחומתי יד ושם

לעילוי נשמת

הגאון ר' מרדכי אליפנט זצ"ל בן ר' מאיר ז"ל

מיסד ישיבת זהב מרדכי - איתרי

וראש הישיבה

אשר מסר נפשו להגדיל תורה ולהאדירה

באופן מופלא

והעמיד תלמידים הרבה

נלב"ע כ"א מרחשון תש"ע

ורעיתו

הרבנית הצדקנית ביילא גולדה אליפנט ע"ה

בת הרב הגאון ר' נחום דוד הרמן ז"ל

אשת חיל ורבת פעלים לתורה ולתעודה ולחסד

ויהללוה בשערים מעשיה

נלב"ע י"ד סיון תשע"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

כידוע שמרן הגר"ש אויערבאך זצוק"ל החזיק להם טובה כל ימיו

על שנים מפוארות של הרבצת תורה והעמדת תלמידים

בישיבתם הקדושה

תוכן הספר

פסקי הלכות.....א

פסקי הלכות מתוך ספרי 'מגילת ספר' ה"ח.....קמא

מילי דהספידא.....ריא

מפתחות.....רמה

מהדורה זו יוצאת לאור בנדיבות לבם של ידידי הדגול

הרה"ג ר' יצחק מאיר טווערסקי שליט"א ורעיתו
לעילוי נשמות קרובי משפחתם

אחינו הבלתי נשכח

הבחור ישעיה שמחה ז"ל בן ר' ברוך יוסף טווערסקי שליט"א
נלב"ע י' אדר ב' תשס"ג

שוקד על תלמודו אוהב תורה ולומדיה
מלא ביראת שמים ומביא שמחה לבני משפחתו וידידיו
אהוב וחביב על כל מכריו

זקנינו

הרב אהרן בן הרב יצחק טווערסקי זצ"ל
נלב"ע ג' סיון תשנ"ט

ורעיתו הרבנית נעמי בת שבע בת הרב ברוך יוסף ע"ה
נלב"ע י"ט מנחם אב תשד"מ

ר' דוד יעקב בן הרב ישעיה וואהלגעלערנטער זצ"ל
נלב"ע כ"ב סיון תשנ"ו

ורעיתו מרת מינדל בת הר"ר ברוך דוד ע"ה
נלב"ע ו' אלול תשע"ב

הרב מאיר צבי יצחק בן הרב חיים יואל דואהן זצ"ל
נלב"ע ב' שבט תשנ"ה

ורעיתו מרת פעסל בת הר"ר בונם ע"ה
נלב"ע ז' כסלו תשל"ח

ר' יהושע חזקיהו בן הרב אברהם גרינוואאד זצ"ל
נלב"ע כ"ב טבת תשע"ד

תנ.צ.ב.ה

תוכן הפרקים

פרק א	שבת.....א
פרק ב	עירובין.....יג
פרק ג	נדה.....לב
פרק ד	תפילה.....לה
פרק ה	ברכות.....לט
פרק ו	פסח.....מב
פרק ז	שבועות.....סא
פרק ח	בין המצרים ועניי חורבן.....סג
פרק ט	סוכות.....סה
פרק י	חנוכה.....עט
פרק יא	פורים.....צב
פרק יב	ענינים.....צה
פרק יג	ענינים בש"ס.....קט
פרק יד	עניני אגדה.....ק"ז
פרק טו	עובדות הנהגות והדרכות.....קכב

תוכן הענינים המפורט

פרק א

שבת

א	שיטת הגה' מרדכי בענין פינה ממיחם למיחם
ב	באיסור חזרה מבעו"י, ובדעת הר"ן בענין חזרה בשבת
ג	בדעת החזו"א בענין כסוי פח לענין גרופה וקטומה
ד	קדירה המונחת ע"ג קדירה מע"ש להורידה ע"ג האש בשבת
ה	מגיס במים
ו	ניעור אבן מכלכלה של פירות, מדוע אינו אסור משום בורר
ז	העמדת עלוקה בשבת למצוץ את דמו
ח	שימוש בחשמל בשבת
ט	אטבי כביסה בשבת
י	טלטול כלי שמלאכתו לאיסור כשיש לו כלי של היתר
יא	שימוש בשבת בחומר נוזלי שיוצא מהמיכל בצורה של קצף
יב	הפקר בשבת
יג	מחילת חוב בשבת
יד	מחילה על חוב בשבת, ומחילה על דבר שלא בא לעולם
טו	הילוך ג' פרסאות בע"ש
טז	הקדמת הדלקת נרות קודם הזמן הרגיל
יז	קידוש בשבת בבוקר במקום ספק
יח	שתית מים בסעודה שלישית
יט	מנהגו בבציעת החלות, בברכת מאורי האש, בקדוש לבנה
כ	כותל משופע למעלה מעשרה מקום פטור או כרמלית

פרק ב

עירובין

א. מחיצות

כא	עומד מרובה שאינו גודר ברשות אם מהני
כב	ב' מחיצות כמין ג"ם ולחי ברוח השלישית
כג	בענין הערוב בלוס אנג'לס

כד	קנה שוכב בתוך צורת הפתח האם מבטל את צוה"פ..... טז
כה	בדין אתי אורא דהאי גיסא והאי גיסא וכו'..... יז
כו	דלתות הננעלות בלילה וגבוהות ג' טפחים..... יז
כז	העושה לחי באמצע השבת אם מתיר את המבוי..... יח
כח	עירוב שנקרע בשבת האם להודיע על כך..... יח

ב. עירובי חצרות

כט	מחלל שבת בפרהסיא האם גם לקולא דינו כגוי..... יט
ל	ההבדל שבין צדוקי לבייתוסי..... יט
לא	אפיקורס באונס, ובענין תינוק שנשבה לענין עירוב..... כ
לב	בגדרי מחלל שבת בפרהסיא..... כא
לג	בגדר האיסור להוציא מהבית לחצר משותפת..... כב
לד	חצר שיש בה ב' בתים, בית שלו ובית המשותף לו ולחבירו..... כג
לה	בית משותף לערב אותם יחד..... כד
לו	כלים השובתים בבית השותפין, וטלטול ד' אמות..... כה
לז	כלי בית שטלטלם בדרך מלבוש מחצר לחצר..... כה
לח	טלטול ד' אמות בחורבה שדינה כחצר..... כו
לט	טלטול ד' אמות בחצר שאינה מעורבת..... כו
מ	כלים ששבתו בבית או בחצר והביאם לחצר אחרת..... כז
מא	חזרה מביטול רשות..... כח
מב	בטל וחזר בו האם יכול לבטל שנית..... כח
מג	יחיד אצל יחיד הוי אורח..... כט
מד	ג' חצרות הפתוחות למבוי, ובאחת מהן גר גוי..... כט
מה	אחד שוכר ע"י כולם..... ל
מו	שכירו ולקיטו של נכרי האם דינו להשכיר או לערב..... ל
מז	עירוב לפני שבת למי שבא לדור באמצע השבת..... לא
מח	ריבוע העיר..... לא

פרק ג

נדה

מט	פתיחת הרחם ע"י מכשיר..... לב
נ	הרגשת זיבת דבר לח..... לב

נא	חשבון וסת הדילוג כשמגיע לסוף החודש	לב
נב	שן שעומדים לעוקרה אם חוצצת בטבילה	לג
נג	לספר שערות הראש קודם הטבילה	לד

פרק ד

תפילה

נד	אכילה קודם התפילה	לה
נה	זמן תפילת מעריב	לה
נו	שכח להתפלל מנחה והגדיל אם חייב בתשלומין	לו
נז	חתן ששכח להתפלל מעריב אם חייב למחרת בתשלומין	לו
נח	תפילה בכוונה	לו
נט	שורש עניני התפילה	לו
ס	זמן תפילת המנחה	לו

פרק ה

ברכות

סא	שתית משקין קודם הסעודה	לט
סב	בדין שינוי מקום בסעודה	לט
סג	בדין שינוי מקום בסעודה	לט
סד	בדיני ברכה אחרונה	לט
סה	שהה שיעור עיכול בתוך סעודתו האם הפסיד את ברהמ"ז	מ
סז	ברכה אחרונה בשותה כוס קפה	מ
סז	שתה יין וחתם על הארץ ועל הפירות	מא

פרק ו

פסח

סח	איסור ללמוד חצי שעה קודם צאת הכוכבים בבדיקת חמץ	מב
סט	שליח לבדוק שמברך על הבדיקה, בגדר הברכה	מב
ע	בדיקה שלו קודם הזמן ובלי ברכה, או ע"י שליח עם ברכה	מג
עא	ברכה על בדיקת חמץ בחדר מדרגות	מד
עב	בדיקת חמץ באורח	מד
עג	מכירת החמץ לגוי	מה
עד	מכירת חמץ לגוי	מה

עה	באכילת חמץ מקיים מצות תשביתו.....	מה
עו	חצי עבד וחצי בן חורין.....	מו
עז	טעם חמץ משש שעות ולמעלה.....	מו
עח	שיטת הרמב"ם דמשעה שישית איסורו במשהו.....	מז
עט	מקור איסור אכילת חמץ בע"פ בין שקיעה ראשונה לשניה....	מח
פ	ע"פ שחל בשבת ושכח למכור החמץ לנכרי בע"ש.....	מט
פא	ערובי חצרות בערב פסח שחל בשבת.....	נ
פב	השרית החסה בחומץ.....	נא
פג	דם על בצק המצות.....	נא
פד	זמן אכילת פועלים.....	נב
פה	מצות מצוה בערב פסח שחל בשבת.....	נב
פו	התרת נדרים להתיר אכילת מצה שרויה.....	נג
פז	אכילת כזית מצה בבת אחת.....	נג
פח	שיעור אכילת מרור.....	נד
פט	בדעת הגר"א שיש מצוה לאכול מצה כל ז'.....	נה
צ	מצוה קיומית אם דוחה ל"ת.....	נו
צא	מצות מצה מן החדש.....	נו
צב	אכילת מצה עם מלפתים בשאר ימי הפסח.....	נז
צג	מצה של טבל.....	נח
צד	מי שהיין מזיקו, בד' כוסות, בפורים, ובדין מיץ ענבים.....	נח
צה	איסור הוצאה בחול המועד.....	נט

פרק ז

שבועות

צו	שבועות - זמן מתן תורתנו.....	סא
צז	ושמחת בחגך.....	סא
צח	מנהג העמדת אילנות ושטיחת עשבים בשבועות.....	סא
צט	אקדמות.....	סב
ק	מאכלי חלב בשבועות.....	סב
קא	בענין מנהגים.....	סב

פרק ח

בין המצרים

קב	הוראת נגינה בשלושת השבועות ותשעת הימים.....	סג
קג	שיר אמה על אמה.....	סג

פרק ט

סוכות

קד	דופן עקומה שחלקה מסכך פסול וחלקה מסכך כשר.....	סה
קה	שולחן שרוב אורכו תחת סכך כשר ורוב רוחבו תחת פסול.....	סו
קו	מעמיד הסכך בפסולים דרבנן.....	סו
קז	פסול מעמיד בדבר המקבל טומאה.....	סו
קח	סיכון בנסרים.....	סז
קט	שברי כלים שנשברו מהכלי כדי לסכך בהם.....	סז
קי	המסכך לשם מצוה.....	סז
קיא	לחבר את השלישית טפח ע"י צוה"פ.....	סז
קיב	סכך שנשאר במקומו וסגרו את הגג שמעליו לשנה הבאה.....	סה
קיג	קנה אתרוג בערב החג ולא שילם עבורו, והמוכר דחוק לכסף.....	סט
קיד	אתרוג תימני.....	סט
קטו	לקנות אתרוג אחר יוה"כ.....	סט
קטז	לבחור ד' מינים המשמחים את נוטלן.....	ע
קיז	הפיכת האתרוג בשעת הברכה.....	ע
קיח	נטילת לולב ביום הראשון במקדש.....	ע
קיט	לסכך ביו"ט ע"י נכרי.....	עא
קכ	סוכה להחשב כבית דירה לאסור בחצר.....	עא
קכב	בדברי הגר"א מדוע חג הסוכות בט"ו בתשרי.....	עב
קכג	מי שאינו קשור לקב"ה אינו יושב בסוכה.....	עג
קכד	שמחת בית השואבה.....	עג
קכה	על מה התכוון הגר"א לדרוש בעולם האמת.....	עד
קכו	הקבלת פני רבו ברגל.....	עד
קכז	הברכה שיש במועד.....	עד
קכח	מנהגי שמחת תורה.....	עה
קכט	בענין אמירת האדרת והאמונה.....	עה

קל	פריסת טלית על חתן בראשית	עה
קלא	נקטם הדס אחד בחוה"מ	עו
קלב	הישן תחת המיטה	עז

פרק י

חנוכה

קלג	הדלקת נר חנוכה בישיבה	עט
קלד	ההידור בנר חנוכה	פ
קלה	לקיים את ההידור באופן נפרד	פ
קלו	דעת הרמ"א	פ
קלח	בחורי ישיבה להשתתף בפריטי זה עם זה	פא
קלט	האם אשה יכולה להדליק לבד	פב
קמ	הדליקו שלא מדעת בעה"ב	פב
קמא	האם במזוזה שייך שאחד מבני הבית יתכוין שלא לצאת	פג
קמב	להדליק באופן שבשעת ההדלקה שולטת הרוח	פג
קמג	בלשונות הרמב"ם בחנוכה	פג
קמד	להדליק בחוץ כשאין עוברים ושבים	פד
קמה	מדוע לא הדליקו בשמן טמא	פד
קמו	זמן הדלקת נר חנוכה	פה
קמז	בדין המהדרין והמהדרין מן המהדרין	פה

פרק יא

פורים

קמח	בפ' זכור	צב
קמט	ס"ת לפרשת זכור	צב
קנ	נקודת הרע שבעמלק	צב
קנא	שאול בחיר ד' ובמה חטא	צג
קנב	בלימוד הנ"ך	צד
קנג	וידויו של דוד ע"ה	צד
קנד	פורים דפרזים ודמוקפין	צה
קנה	בן כרך שנתחייב בעיר בי"ד וחוזר לכרכו בט"ו	צה
קנו	חזקה שליח עושה שליחותו במתנות לאביונים	צה

קנו	סעודת פורים	צו
קנח	חייב איניש וכו' עד דלא ידע	צו
קס	שנים שעשו במצוות	צז
קסא	ההספד על הרמ"א	צז

פרק יב

ענינים

קסב	כשר"ח ב' ימים איך כותבים הזמן בכתובה	צה
קסג	לשה"ר כשכוונתו להפיג את דאגתו וצערו	צה
קסד	איסור ריבית בהלוויני ואלוה	צה
קסה	שיעור המחיצה לנגד הספרים לדבר אחר	צט
קסו	פדיון הבן בלידה ע"י מלקחים	ק
קסז	בעניני בין השמשות ועוד קצת ענינים	קא
	בשיטת ר"ת בענין צאת הכוכבים	קא
	האם לחוש לדעת ר"ת	קב
	להחמיר כהמג"א בק"ש למי שאינו מחמיר כר"ת	קג
	זמן חצות הלילה לענין אכילת אפיקומן	קד
	דין בין השמשות לגבי ספירת העומר ודינים דרבנן	קד
	במחלוקת ר' יהודה ור' יוסי בענין בין השמשות	קה
	הערות בדברי הגר"א בענין בין השמשות וצאת הכוכבים	קו
קסח	לאכול תבשיל שנתבשל בכלי של איסור שאין בן יומו	קה
קסט	ונשמרתם לנפשותיכם	קה

פרק יג

ענינים בש"ס

קע	חזקה ומיגו בתרי ותרי	קט
קעא	ערבו תחומין בתרומה דרבנן	קט
קעב	היתה לו פרה שאולה וטבחה בשבת דפטור משום קלב"מ	קי
קעג	בדין נפל אם נוחל ומנחיל	קיא
קעד	ברי ושמא בקרקע	קיא
קעה	בדברי הכסף משנה שהטהרה היא כשעולה מן המים	קיב

קעז	הפרשת תרומות ומעשרות, אם הוי מצוה.....	קיג
קעז	בל תאחר בהפרשת דמאי.....	קיג
קעח	בדין כלים מצופים לענין קבלת טומאה.....	קיד

פרק יד

אגדה ומוסר

קעט	מדוע המים מטהרים.....	קיו
קפ	מהם נביאים טובים שדבריהם נאמרים באמת.....	קיה
קפא	שעיר של ר"ח.....	קיה
קפב	מדוע אין מזכירים במוסף קרבנות של שתי הלחם ושל העומר .	קיה
קפג	ידו נטויה עלינו.....	קיט
קפד	עסק התורה מועיל לתקן גם חטאים שנמנע מהם תשובה	קב
קפה	בדברי הגר"א שמלוכה היא מרצון.....	קכא

פרק טו

עובדות הנהגות והדרכות

דרכה של תורה

קפו	לימוד מהיר ולימוד איטי.....	קכב
קפז	לימוד בדרך הפלפול.....	קכב
קפח	קביעות ללימוד מהיר.....	קכג
קפט	למד ולא ראה סימן ברכה.....	קכג
קצ	שמחת התורה.....	קכד
קצא	סיום מסכת.....	קכד
קצב	חידושי הרשב"א על ערובין.....	קכה
קצב	חידושי רע"א.....	קכה
קצד	בשבח החזרה.....	קכה
קצה	אהבת התורה שהיתה בג'רבה.....	קכה
קצו	הלומד תורה צריך להיות שרוי בשמחה.....	קכו
קצז	כתיבת חידושי תורה.....	קכו
קצח	אותיות מחכימות.....	קכו
קצט	דורות ראשונים.....	קכו
ר	הכנה לר"ה – דברי תורה.....	קכו

עניינים

רא	הסכנה למסתובב בשווקים.....	קכח
רב	הדרכה לנכשל בעבירה.....	קכח
רג	בעיני קדושה.....	קכח
רד	מזונותיו של אדם קצובים וכו' זה גם ברוחניות.....	קכט
רה	מעשה בעיני שידוכים.....	קכט
רו	בענין השיר "ידיד נפש".....	קל
רז	ריקוד בזמן שמחה.....	קל
רח	לקנות קנינים בגיל צעיר.....	קלא
רט	חינוך הקטנים.....	קלא
רי	לדור במקום שגדלו. בענין הרש"י על דברי הימים.....	קלב
ריא	לחוש לחלומות.....	קלב
ריב	כוחה של ברכת הגר"א.....	קלג
ריג	הנהגה של אחוה אף כשהדעות חלוקות.....	קלג
ריד	ישנן מעשים שהשכר לפי כוונת הלב.....	קלד
רטו	שלא להרבות בדברים עם מי שאינו שייך לענין.....	קלד
רטז	מעשה מופלא שהיה לו עם הגאון מטשעבין.....	קלד
ריז	בגדלות המהרש"א.....	קלה
ריח	בעיני הקדמות לספרים.....	קלה
ריט	חיוב עונג ביו"ט.....	קלו
רכ	ספר עונג יו"ט וספר מלבושי יו"ט.....	קלו
רכא	האור שמח והעונג יו"ט.....	קלז
רכב	ברכתו של העונג יו"ט.....	קלז
רכג	הגאון ר' אלעזר חרל"פ.....	קלז
רכד	תפילתו של המהרי"ל דיסקין.....	קלח
רכה	הגאון ר' יעקב משה חרל"פ.....	קלח
רכו	דין קטנה שמיאנה בזמננו.....	קלח
רכז	בצעירותו לא חשב שיתעסק עם תלמידים.....	קלט
רכח	מקום תפילתו של בעל הקהילות יעקב.....	קלט